

Den kommande regeringen måste våga få slut på diskrimineringen av arbetsgivare

I Helsingin Sanomats ledare 16.5.2023 konstaterades att ”det verkar som att lokala avtal duger åt SAK men på dagens villkor. För SAK går gränsen fortfarande vid om även icke organiserade arbetsgivare får komma överens om arbetsvillkor på arbetsplatsen som avviker från kollektivavtalet. Frågan är just nu aktuell, eftersom man i de pågående regeringsförhandlingarna säkert också kommer att dra upp riktlinjer för villkoren i lokala avtal”. SAK:s arbetsmarknadschef kommenterade artikeln i fråga i en insändare i HS 20.5.2023 genom att konstatera att HS träffsäkert hade uttryckt att facket godkänner lokala avtal ”enligt dagens villkor”.

Frågan är verkligen mycket aktuell. Det blir intressant att se vilka riktlinjer man till denna del vågar dra upp i regeringsförhandlingarna. Men det faktum att man i Finland ens nämner om icke organiserade* arbetsgivare fortfarande får diskrimineras, som man har gjort i decennier, visar tydligt hur undermåligt och misstroget det finska samhället förhåller sig till företag. Särskilt till de små och medelstora företag som av någon orsak inte vill höra till ett arbetsgivarförbund.

Politiker och media betonar nästan hela tiden likvärdighet, jämlikhet, föreningsfrihet och lika spelregler. Politiker, liksom också representanter för fackförbunden, använder ofta orden rättvisa och måttå när de vill visa hur viktigt något är. Men av någon orsak bör principerna bakom dessa fina ord aldrig gälla för företag som inte hör till ett arbetsgivarförbund. I den finländska arbetslagstiftningen behandlas dessa företag med välvilligt stöd från politikerna som hörande till en lägre kast. Dessa företag behövs främst för att sysselsätta medborgarna. I övrigt behöver de inte ha likvärdiga rättigheter, såvida de inte hör till ett arbetsgivarförbund. Dessa företag duger också som teman i politikernas festtal inför olika val och som stöd för kandidaternas valfinansiering. Men sedan händer inget mer.

I decennier har det finländska samhället i enlighet med fackförbundens krav godkänt diskrimineringen av icke organiserade företag.** Detta är också ett bra exempel på fackrörelsens huvdlösa maktställning i Finland. Precis på samma sätt som de finländska politikerna i över femtio år sympatiserade med vårt östra grannland sympatiserar de finländska politikerna med hjälp av media fortfarande likadant med fackrörelsen i den här frågan. Diskrimineringen av små och medelstora företag har ansetts vara en obetydlig olägenhet jämfört med fackrörelsens raseri. Den här diskrimineringen har så djupa rötter i vårt samhälle att personer med makt att fatta beslut har velat uppleva den som godtagbar och ett normalt läge. Man vill snarare klandra och förundra sig över sådana här artiklar och deras syfte.

Ett system med allmänt bindande kollektivavtal är redan i sig avtalsrättsligt ett tvivelaktigt system. Där kommer två parter, det

Den här diskrimineringen har så djupa rötter i vårt samhälle att personer med makt att fatta beslut har velat uppleva den som godtagbar och ett normalt läge

vill säga organiserade förbund, överens om frågor i anknytning till kollektivavtal på ett sätt som är bindande för arbetsgivarföretag som inte hör till ett arbetsgivarförbund. Ett system med allmänt bindande verkan kan dock motiveras med syftet att företag inom samma bransch i princip skulle ha samma spelregler. Men på något ofattbart sätt har man ändå i vår arbetslagstiftning beslutat fastställa att organiserade arbetsgivare får spela med bättre spelregler än de icke organiserade arbetsgivare som konkurrerar inom samma bransch. Den finländska arbetslagstiftningen bestraffar alltså icke organiserade företag för att de av någon orsak inte vill höra till ett arbetsgivarförbund. Detta är helt obegripligt, men är alltså den arbetslagstiftning som gäller i Finland. Till råga på allt kan enskilda (stor)företag som hör till ett arbetsgivarförbund med ett arbetstagarförbund avtala eller avtalar så att säga ”sinsemellan” om ännu bättre villkor än vad som anges i kollektivavtalet, något som icke organiserade företag naturligtvis inte har någon möjlighet att göra.

Många vill säkert gärna se mina ovan nämnda åsikter vara mot fackrörelsen. Så är dock inte fallet. Det är klart att vi behöver fackförbund, eftersom många arbetsgivare skulle använda sin makt på fel sätt om det inte fanns några fackförbund.

I enskilda företag sker detta även idag trots att det finns fackförbund. Och på samma sätt sker detta såväl i organiserade och icke organiserade företag. Diskrimineringen av icke organiserade företag handlar i verkligheten endast om fackrörelsens maktpolitik och bevarandet av fackrörelsens nuvarande överväldigande maktposition.

Det känns bra att man, utöver inom Företagarna i Finland, även inom Finlands näringsliv EK äntligen har vaknat upp och att även EK nu arbetar för att denna diskriminering ska upphöra. Men tiden får utvisa vilka åtgärder fackrörelsen vidtar, om eller förhoppningsvis när den kommande regeringen vågar vidta åtgärder för att korrigera detta obegripliga missförhållande. Visst skulle det vara anmärkningsvärt om fackrörelsen av maktpolitiska orsaker skulle hota den kommande regeringen med strejker, till exempel generalstrejk. Om så sker blir det intressant att se vilka motiveringar den kreativa fackrörelsen vågar hitta på för sin verksamhet.

Mika Väyrynen

* I Finland finns cirka 50 000 icke organiserade företag som inte hör till ett arbetsgivarförbund och dessa sysselsätter över 250 000 arbetstagare.

** Under årens lopp har inte heller arbetsgivarförbunden motsatt sig denna diskriminering, eftersom situationen har gynnat dem.